

Národne stvari.

O pregovorih in prilikah sosebno slovenskih.

Spisal profesor Viljem Urbas.

(Dalje.)

Kako milo govore v domovini pregovori:

Vsaka tica rada tje letí, kjer se je izvalila.

Zgini megla, gora zbeži,

Perutnice Bog mi daj!

Več na tuje me ne veži,

Da zletim prot' domu zdaj.

Povsod je dobro, domá pa najboljše —

slabo je tedaj, kedar se more reči:

Na domačem pragu se petelin lahko repenči.

Kdor na vso moč iz doma sili, ta se na tujem v blato vsede, in vendar je že marsikter begun skusil, da grizljaj kruha, da-si tujega, v miru je boljši nego pečenka, da-si domača, v razporu. Da se le ne morejo obrniti na-nj besede:

Slab groš več ljudi pozná.

Kaj pa dober groš?

Kedar zlato govori, vsaka beseda slabí — Žalibog!

Zlato orožje gotova zmaga — Žalibog!

Na cesarskih denarjih se vidi orol; kdor ima obilo tacih orlov, temu se perutnice zeló ne porezujejo. Na papeževih denarjih se vidita ključa; kdor ima dosti tacih ključev, vse lahko odpré, še celó srca skrivne duri. Na brunsviških denarjih se vidi konjič; kdor ima veliko tacih konjičev, nikdar ne bode prišel na osla. Na denarjih prejšnjega kraljestva francoskega so se videle tri lilije; kdor je imel mnogo tacih lilij, nikjer ga niso imeli za koprivo.

Res je, da — *Dota se zmota;*

vendar — *Petica moží. — Žalibog!*

Ko je nekdo vprašal Temistokla, naj li dá svojo hčer revnemu pa poštenemu možu, al bogatemu pa manj vrlemu? odgovorí mu Temistokel: Meni bi bil ljubši mož brez denarja, nego denar brez moža.

Okoli zlatega teleta svet na sapo raja.

Cvenk večkrat pravico prevpije. — Žalibog!

Denar ima polzek rep —

in blagor le njemu, o katerem se more reči:

Ko denar poíde, pamet pride.

Nepotrebne reči, nesposobne ljudi in marsiktero nemogočnost zadevajo na pr.

Po toči je zastonj zvoniti —

med točo pa le tedaj ni zastonj, kedar zvonikarja strela ubije; naj bi bil pomislil, da

Brzemu konju ni treba ostroge.

V tolažilo je, da

Nagnjito drevo samo pade.

Volk že vé, s čim si zobé iztrebi —

važniša skrb mu je menda, kaj med zobe dobiti.

Ni treba gledati, kje mačka spí, da le miši loví. —
Glejte! glejte!

Kaj veljá na okó, če ni na rokó

dandanes tudi narobe prav pride:

Kaj veljá na rokó, če ni na okó.

Slaba sekira še nikoli ni bila s tnala ukradena —
tedaj ostane pri domu. — Dobro!

Gosta služba redka suknja —

pa so tudi službe, da se Bog usmili, in

Kdo bi vsemu svetu pogače umesel.

Bolj nesrečen je pa človek, kteremu nihče ni po godu nego oni, ki nikomur ni prijeten.

Stoječ mlin in molčč jezík ne hasnita nič.

Na človeka sploh letijo:

Drevo se na drevo naslanja, človek na človeka.

Če pa Judež na drevo zleze, mora Simen trpeti, da mu medved na uho šepetá — da bi le s tem vselej opravljeno bilo!

Kdor prosi, zlata usta nosi;

Kdor vrača, hrbet obrača.

Kdo zapisuje dobrote v marmelj, krivice v pesek, kakor francoski modrijan opominja?

„Dobrote, brez premisleka storjene, ne padajo ko rosa na plodovito brazdo, marveč ko kup gnojá na malopridno seme.“

Od dobrih besedí se nihče ne zredí —

Tacih je veliko, ki se priporočujejo, pa se nikoli ne priporočé — le zmiraj pravijo: Enkrat vas bom prosil; nikdar pa: Prosim vas!

Da se človek dima nadimi, ognja se ne bode nagrel.

Kar do živega pride, težko je prenesti, in

Kogar je kača pičila, bojí se zvite vrvi.

Človek se med ljudmi obrusi kakor kamen po svetu — toda ne vsak:

Pošlji osla križem svet,

Nazaj ti pride uhat ko pred.

Martin v Zagreb, Martin iz Zagreba.

Človek se mora po ljudéh ravnati, ne ljudje po človeku.
(Dalje prihodnjič.)

Baba i runo.

Narodna istrijska *) zapisal J. V.

Skoči baba prek vodé,

Nosi runo va ruké;

Još ni naprav skočila,

Da s' je runce zmočila.

Počne boga moliti,

Da b' ono usušilo,

Još ni naprav izrekla;

Da b' ono usušeno.

Još ni naprav izrekla,

Da j' ono uskubeno;

Počne boga moliti,

Da j' ono uskubeno;

Počne boga moliti,

Da bi ono spredeno;

Još ni naprav izrekla,

Prelac teče, pojaše,

Preslicu nosi na remè

A vretence v ručicè,

Da je ono spredeno.

Počne boga moliti,

Da bi ono smotano;

Još ni naprav izrekla,

Da je ono smotano:

Počne boga moliti,

Da bi ono odtkano;

Još ni naprav izrekla;

Tkalac teče, pojaše,

Krošnja nosi na ramè,

Pribijalce v ručicè,

Da je ono odtkano.

Počne boga moliti,

Da bi ono stupano,

Još ni naprav izrekla;

Stupar teče, pojaše,

Stupe nosi na ramè,

A batiče v ručicè,

Vođu nosi v mehčicè;

Da je ono stupano.

Počne boga moliti,

Da bi ono šiveno,

Još ni naprav izrekla,

Šilac **) teče, pojaše,

Lakat nese na ramè,

Škare nosi v ručicè,

Iglu nosi v jaketè,

A naprstnjak v žepicè,

Stolić nosi na glavè;

Mizu nosi na plecè,

Da bi ono šiveno.

Počne boga moliti,

Da b' se šilac utopil,

Još ni naprav izrekla;

Da se šilac več topi;

Počne ona plakati,

Ki će sukno krojiti;

Počne boga moliti,

Da bi šilac izplaval,

Još ni naprav izrekla,

Da je šilac izplaval.

Počne boga moliti,

Da b' šal šilac krojiti;

Još ni naprav izrekla;

Da j' šal šilac krojiti;

Da je suknja krojena.

Počne boga moliti,

Da bi suknja šivena;

Još ni naprav izrekla,

Da je suknja šivena.

Počne boga moliti,

Da b' šal šilac do dome;

Još ni naprav izrekla,

Da j' šal šilac do dome.

Počne boga moliti,

Da bi suknja nošena;

Još ni naprav izrekla,

Da je suknja nošena.

Počne boga moliti,

Da bi suknja kinjena;

Još ni naprav izrekla,

Da je suknja kinjena.

*) Morda ta stara pesem pomeni juterno meglo pri vodi, potle oblake, veter, grmljavino, dež in spet lepo vreme.

**) Šilac, slov. šivec je prava beseda za nemško Schneider; mnogo ljudi je na Slovenskem z imenom Šivec; krojač je skovana in zdaj primljena iz Schneider; Istran tudi za mojškra ima šilica. Pis.